

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
30 mei 2017
Ons kenmerk
ECFD/U201700422
Lbr. 17/031
Telefoon
(070) 373 8393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Voortgang regionale samenwerking waterketen

Samenvatting

Met deze brief informeren wij u over de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen. In 2011 hebben Rijk, IPO, UvW, Vewin en VNG het Bestuursakkoord Water (BAW) gesloten. De afspraken in dit akkoord gaan over de beperking van de stijging van de kosten, het vergroten van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid in de waterketen. De uitwerking vindt plaats in 49 regio's.

In de meeste regio's werken gemeenten en waterschappen met de drinkwaterbedrijven, voorspoedig samen aan het behalen van de gestelde doelen. De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2017 € 295 miljoen. Dit is 78% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020. De verwachting voor 2020 is dat vrijwel alle regio's hun ambitie gaan halen, waarbij enkele regio's zelfs meer doen. Met betrekking tot de professionaliteit van dienstverlening (kwaliteit) geldt dat waterschappen en gemeenten nu gemiddeld 63% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd.

In de tweede helft van de uitvoeringstermijn van het BAW is de aandacht meer gericht op de moeilijker op te pakken uitdagingen. Wij zijn goed op koers om de doelstellingen uit het Bestuursakkoord voor 2020 te realiseren, maar we zijn er nog niet. Door de krachten te blijven bundelen blijft het mogelijk om de doelen in 2020 te realiseren.

Aan de leden**Datum**

30 mei 2017

Ons kenmerk

ECFD/U201700422

Lbr. 17/031

Telefoon

(070) 373 8393

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Voortgang regionale samenwerking waterketen

Geacht college en gemeenteraad,

Jaarlijks brengt de landelijke projectorganisatie de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen in beeld. Dit is één van de landelijke afspraken uit het Bestuursakkoord Water van 2011. Deze afspraken hebben betrekking op de beperking van de stijging van de kosten, het verhogen van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid. De uitvoering vindt plaats in 49 regio's (zie bijlage 1).

Uit de in het voorjaar van 2017 gehouden inventarisatie blijkt opnieuw dat gemeenten en waterschappen samen met de drinkwaterbedrijven met groot enthousiasme samenwerken en goede vooruitgang boeken met het behalen van de gestelde doelen. In het vervolg van deze ledenbrief gaan we uitgebreid in op de resultaten van deze inventarisatie. De Unie van Waterschappen zendt een gelijklopende ledenbrief aan haar leden.

De 'tweede helft' van de samenwerking (periode 2016-2020)

De afspraken en doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water zijn gericht op de periode 2011-2020. Anno 2017 spreken we over de 'tweede helft'. De aandacht is nu meer gericht op de moeilijker op te pakken uitdagingen, zoals groot onderhoud en de investeringen in vernieuwing van de afvalwatersystemen. Wij zijn goed op koers om de doelstellingen uit het Bestuursakkoord voor 2020 te realiseren, maar we zijn er nog niet. Door de krachten te blijven bundelen blijft het mogelijk om de doelen in 2020 te realiseren.

In de eindrapportage 'Waterketen 2020 - Slim, betaalbaar, robuust' van de Visitatiecommissie waterketen van december 2014 stellen de commissie en de minister van I&M dat de BAW-doelen met extra inspanningen haalbaar zijn. Sindsdien werken de partijen in de waterketen aan de volgende vervolgstappen:

- *Het gezamenlijk investeringsprogramma*: Medio 2016 is een handreiking gemaakt om de investeringen voor de regio samen onder de loep te kunnen nemen. Deze handreiking is beschikbaar gesteld aan de ambtelijke trekkers van de regio's.
- *De Omgevingswet*: Met de nieuwe Omgevingswet vervalt de huidige wettelijke planverplichting van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en vindt deregulering van lozingsregels voor riolering, bodem en oppervlaktewater plaats. Deze wijziging versterkt de noodzaak tot intensieve afstemming van beleid en maatregelen op het niveau van de decentrale overheden.

Voor het behalen van de BAW-doelen is het nodig om het gezamenlijk belang en de bestuurlijke urgentie te handhaven.

Landelijk beeld van de voortgang en het resultaat (voorjaar 2017)

Bijlage 2 bevat een factsheet van de regio's en drinkwaterbedrijven. De sheet beschrijft de vooruitgang in de regio's van de afvalwaterketen (gemeenten en waterschappen) en de verbetering van drinkwaterbedrijven.

Gematigde lastenontwikkeling

In het Bestuursakkoord Water is een gematigde lastenontwikkeling afgesproken voor huishoudens en bedrijven. De lastenontwikkeling is in beeld gebracht langs twee invalshoeken: ten eerste de opbrengst van de rioolheffing en de zuiveringsheffing ten opzichte van de prognose bij autonome ontwikkeling en bij meer intensieve samenwerking en ten tweede de ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven.

De factsheet maakt duidelijk dat de *opbrengsten uit de riool- en zuiveringsheffing* in de periode 2010 t/m 2017 nog steeds duidelijk onder de prognoses blijven (zie figuren 1 en 2 van bijlage 2). Hetzelfde geldt ten aanzien van de *kosten van de drinkwaterbedrijven* (zie figuur 3 bijlage 2). Het beeld is positief, maar dat is nog geen garantie dat we de doelstelling voor 2020 realiseren. Het vergt voortdurend alertheid en daadkracht om de doelstelling te halen. Pas dan slagen we er gezamenlijk in om de feitelijke belastingopbrengst onder de prognose van de heffingen (inclusief doelmatigheidswinst) te houden.

Uit de *ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven* blijkt dat de lasten in de waterketen voor meerpersoonshuishoudens in 2017 met 0,1% dalen ten opzichte van 2016. De lastenontwikkeling blijft daarmee onder de inflatie (prognose 1%).

De positieve ontwikkeling van de lasten is voor een belangrijk deel het gevolg van de succesvolle samenwerking. Deze komt tot uitdrukking in beleidsmatige keuzes, efficiencymaatregelen in de bedrijfsvoering (o.a. belastingheffing en centrale ondersteuning) en ook steeds vaker het optimaliseren van investeringen.

Doelrealisatie kosten

De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2017 € 295 miljoen. Dit is 78% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020. De verwachting voor 2020 is dat vrijwel alle regio's hun ambitie gaan halen, waarbij enkele

regio's zelfs meer doen. Tegelijkertijd is de verwachting dat de kosten zullen stijgen als gevolg van extra investeringen door gemeenten en waterschappen vanwege maatregelen gericht op klimaatadaptatie en milieukwaliteitseisen (Europese Kaderrichtlijn Water).

Drinkwaterbedrijven hebben het doel van €70 miljoen kostenbesparingen in 2020 al bereikt. Zij hebben €89 miljoen aan kostenbesparingen gerealiseerd. Dit is 127% van €70 miljoen. Ook voor drinkwaterbedrijven geldt dat naar verwachting de investeringen de komende jaren zullen stijgen.

Doelrealisatie kwaliteit en kwetsbaarheid

Met betrekking tot de professionaliteit van dienstverlening (kwaliteit) geldt dat waterschappen en gemeenten nu gemiddeld 63% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd. Uit het kaartbeeld (zie bijlage 2) blijkt dat steeds meer regio's goed op koers liggen om de eigen doelstellingen in 2020 te realiseren. Voor de drinkwaterbedrijven is de gemiddelde realisatie 77%. Ten aanzien van de kwetsbaarheid geldt dat de regio's gemiddeld 57% hebben gerealiseerd terwijl dit voor drinkwaterbedrijven gemiddeld 84% is.

Aandachtspunt bij de interpretatie van de geschetste landkaarten (figuren 6 t/m 10, bijlage 2) is dat de relatieve vooruitgang van de regio in beeld gebracht ten opzichte van de eigen doelstelling zoals gerapporteerd in 2014. Op koers liggen bij een zeer hoge ambitie scoort slechter in termen van doelrealisatie dan vooruitlopen op een (te) laag gestelde ambitie. Deze kaarten moeten daarom worden gelezen met de blik op de uitgangspositie in 2014 (zoals opgenomen in figuur 5, bijlage 2).

Meer samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven

De regionale samenwerking tussen gemeenten en waterschappen gebeurt op verschillende manieren. Het intensief samenwerken in projecten en op het vlak van kennisdeling vormt de gemene deler in alle regio's. De netwerk- en programmaorganisaties zijn nog steeds de meest gekozen varianten. Het samenwerken in federatief verband of in een gezamenlijke organisatiestructuur neemt wel toe (figuur 11, bijlage 2). De mate waarin drinkwaterbedrijven participeren in de regio's neemt ook steeds verder toe.

De Staat van Ons Water

De verzamelde informatie die de basis vormde voor deze ledenbrief en de factsheet zijn ook gebruikt voor de rapportage van de minister van IenM aan de Tweede Kamer over de voortgang van de afspraken in het BAW. Dit rapport (De Staat van Ons Water) is inmiddels aangeboden aan de Tweede Kamer.

Voortzetten landelijke ondersteuning

Als koepels blijven we in de komende jaren de regio's ondersteunen en stimuleren. We zetten het ondersteuningsprogramma voort ter bevordering van de dialoog tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven en ter ondersteuning van de BAW-doelrealisatie.

Bijeenkomsten en netwerk

VNG en UvW organiseren verschillende activiteiten om de regionale samenwerking te ondersteunen. Ook dit jaar komen de bestuurders in oktober bij elkaar voor een beeld van de actualiteit, een blik op de toekomst en het handelingsperspectief. Er komen bijeenkomsten over een sterkere samenwerking met drinkwaterbedrijven en landelijke bijeenkomsten voor de medewerkers in de regio's.

Met de activiteiten willen we de onderlinge dialoog stimuleren en met elkaar het gesprek aangaan over de uitdagingen om de regionale uitvoeringsplannen concreet in de praktijk te brengen ('scoren in de tweede helft'). Op de website van het landelijk project www.samenwerkenaanwater.nl vindt u de actualiteit en achtergronden, goede voorbeelden en interactie via sociale media (#samenwaw).

Meer informatie

Voor meer informatie over de voortgang van de samenwerking kunt u contact opnemen met de heer Bert van Vijfeijken. Hij is bereikbaar op het telefoonnummer (070) 373 8393 of per email: bert.vanvijfeijken@vng.nl.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen directeur